

PM 2013:211 RI (Dnr 003-1490/2013)

RUFS 2010 (Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen) - Underlag för att bedöma aktualitet och användbarhet

Remiss från Stockholms läns landsting

Remisstid den 31 december 2013

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen ”RUFS 2010 (Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen)-Underlag för att bedöma aktualitet och användbarhet” hänvisas till vad som sägs i promemorian.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

RUFS 2010 (Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen) har fungerat som länets regionplan och regionala utvecklingsprogram i tre år och det har blivit dags att bedöma planens aktualitet och användbarhet. Två uppdrag i landstingets budget för 2014 ligger till grund för arbetet med RUFS (regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen) 2010:s aktualitet; att under år 2014 återkomma med resultat från aktualitetsbedömning av RUFS 2010 och att följa upp erfarenheterna av att arbeta med handlingsprogram.

Stockholms läns landsting, funktionen för tillväxt, miljö och regionplanering (TMR), har under år 2013 påbörjat detta arbete, i samverkan med landstingets trafikförvaltning och Länsstyrelsen i Stockholms län. Stockholms läns landsting vill nu samla in synpunkter för att göra genomförandet av RUFS 2010 mer kraftfullt fram till år 2016, då planen slutar gälla. Stockholms stad har därför fått följande frågor på remiss:

1. Anger RUFS 2010:s vision och mål fortfarande regionens samlade vilja?
2. Hur använder ni RUFS 2010 och på vilket sätt får planen genomslag i ert arbete?
3. Hur bedömer ni genomförandet av RUFS 2010 fram till idag, och hur kan det stärkas ytterligare?
4. Vad ser ni som RUFS 2010:s styrkor respektive svagheter, från ert perspektiv?
5. Finns det delar i RUFS 2010 som inte är aktuella?
6. Är utmaningarna i RUFS 2010 fortfarande relevanta?
7. Vilka är de viktigaste utmaningarna för Stockholmsregionen framöver?
8. Hur ser ni på den omvärldsbild som RUFS 2010 utgår från?

Remissens två delar finns att läsa i sin helhet på Stockholms läns landstings hemsida [länk](#) och [länk](#).

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden samt trafik- och renhållningsnämnden. Exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och trafikkontoret har svarat med ett gemensamt kontorsyttrande och miljöförvaltningen har svarat med ett eget kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret anser i stort att planens vision och övergripande mål anger regionens vilja på ett tillfredsställande sätt samt att RUFS erbjuder en bra struktur med visioner, mål och handlingsplaner att orientera sig kring och relatera till. Stadsledningskontoret anser vidare att en tydligare regional prioritering vore önskvärd så att planens genomförbarhet blir mer realistisk samt att vikten av statligt agerande accentueras mer.

Exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och trafikkontoret ställer sig till stora delar bakom RUFS 2010:s vision och mål. Dock anser kontoren att det är viktigt att i vision och mål betona vikten av att stärka den kommunala samverkan, såväl kommuner emellan som regioner emellan, för att klara av de utmaningar regionen står inför. Vidare anser kontoren att genomförandet av RUFS 2010 försvagas på grund av att befolkningstillväxten underskattats.

Miljöförvaltningen anser att styrkorna med den regionala utvecklingsplanen är att de gemensamma strategierna och målen som har tagits fram kan styra kommuner och andra aktörer att arbeta åt samma håll i ett antal komplexa frågor och utvecklingsområden.

Mina synpunkter

För Stockholms stad är den så kallade RUFS:en en viktig del i arbetet med att utveckla stadens bostadsbyggande. I dokumentet finns en vision och ett övergripande mål som staden hela tiden förhåller sig till. Stockholm är dessutom en av de kommuner i länet som lever upp till förväntningarna och målen i RUFS:en.

I stort sett så fungerar RUFS:en, i alla fall för Stockholms stads del, som det är tänkt. Det finns dock förbättringspotential inför kommande revideringar. Bland annat bör befolkningsprognoserna ses över för att bättre spegla verkligheten. Det bör i dokumentet även införas visioner och mål för att stärka upp den kommunala samverkan i regionen. En prioriteringsordning avseende större infrastruktursatsningar i regionen vore också önskvärt.

I en så pass snabbt växande region som Stockholm är det oerhört viktigt att förtäta och bygga regionen på ett hållbart sätt. Regionen bör därför satsa på att bli ledande i miljöfrågor som en del i strävan att bli Europas mest attraktiva region. Bostadsbyggandet kommer att intensifieras under de kommande åren och bara inom Stockholms stad ska 140 000 bostäder byggas till år 2030. Det kräver att utbyggnaden av infrastruktur, arbetsplatser, sjukvård, skolor och förskolor följer med i den utvecklingen.

Planeringen för det växande Stockholm handlar dock inte bara om bostäder och infrastruktur. Även forskning, innovationer och entreprenörskap är avgörande för

Stockholmsregionens konkurrenskraft och framtidsvillkor. Mer måste göras för att få företag att välja att verka i Stockholmsregionen och inom de högre utbildningarna måste regionen säkerställa platser som motsvarar befolkningstillväxten. Här behövs i större utsträckning en samverkan mellan offentliga aktörer, akademi, kulturliv, näringsliv och det civila samhället och landstinget bör, i kommande uppdateringar av RUFS:en, ge dessa frågor ett större utrymme. I övrigt hänvisar jag till kontorens utlåtanden.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen ” RUFS 2010 - Underlag för att bedöma aktualitet och användbarhet” hänvisas till vad som sägs i promemorian.

Stockholm den 4 december 2013

STEN NORDIN

Bilaga

Underlag för att bedöma aktualitet och användbarhet av RUFS 2010 (Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Karin Wanngård, Roger Mogert och Tomas Rudin (alla S) enligt följande.

Den regionala utvecklingsplanen RUFS 2010 är av strategisk betydelse för Stockholms utveckling under kommande decennier. Om Stockholmsregionen ska utvecklas på ett sammanhållet och framtidsinriktat sätt krävs det en regional samordning och gemensamma målsättningar mellan regionens aktörer. För att en regional utvecklingsplan ska fylla den funktionen och få legitimitet behöver samtliga av regionens aktörer - primärt kommunerna - arbeta aktivt för planens genomförande. Tyvärr har vi i dag ett läge där vissa kommuner påstår sig stå bakom RUFS 2010 men när det kommer till faktisk politik genomförs inte planens målsättningar. Detta är inte minst tydligt inom bostadsområdet där flera kommuner underlåter sig ansvaret för regionens bostadsförsörjning.

Stockholm behöver en tydlig och strategisk regionplanering för att ta tillvara regionens inneboende utvecklingskraft. Men för att detta ska ske inom RUFS 2010 och framtida regionplaner krävs ett tydligare regionalt ansvarstagande från regionens kommuner särskilt i centrala frågor som bostadsbyggande och infrastruktur.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Ann-Margarethe Livh (V) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Delvis ställa oss bakom borgarrådets svar på remissen
2. Samt att därutöver anföras

Staden mottog underlaget redan den 2 oktober. Det är inte acceptabelt att vi endast har kontorsutlåtande från våra förvaltningar och att ingen nämnd uttalat sig vilket betyder att man ställer politiken utanför. Det hade varit intressant om våra politiker fått tagit del av och svarat på remissen via de nämnder som var aktuella. Detta visar återigen på det förakt som den moderatledda alliansen visar för politiken och demokratin. RUFS är naturligtvis bra och ett viktigt hjälpmedel i arbetet med att planera för bland annat bostadsbyggande och infrastruktur i regionen. Däremot delar vi inte borgarrådets visioner och mål för regionen utan vill i sammanhanget hänvisa till Vänsterpartiets budgetreservation ”Vårt Stockholm”.

Särskilt uttalande gjordes av Karin Wanngård, Tomas Rudin och Maria Östberg Svanelind (alla S) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (S) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

RUFS 2010 (Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen) har fungerat som länets regionplan och regionala utvecklingsprogram i tre år och det har blivit dags att bedöma planens aktualitet och användbarhet. Två uppdrag i landstingets budget för 2014 ligger till grund för arbetet med RUFS 2010:s aktualitet; att under år 2014 återkomma med resultat från aktualitetsbedömning av RUFS 2010 och att följa upp erfarenheterna av att arbeta med handlingsprogrammet.

Stockholms läns landsting, funktionen för tillväxt, miljö och regionplanering (TMR), har under år 2013 påbörjat detta arbete, i samverkan med landstingets trafikförvaltning och Länsstyrelsen i Stockholms län. Stockholms läns landsting vill nu samla in synpunkter för att göra genomförandet av RUFS 2010 mer kraftfullt fram till år 2016, då planen slutar gälla. Stockholms stad har därför fått följande frågor på remiss:

1. Anger RUFS 2010:s vision och mål fortfarande regionens samlade vilja?
2. Hur använder ni RUFS 2010 och på vilket sätt får planen genomslag i ert arbete?
3. Hur bedömer ni genomförandet av RUFS 2010 fram till idag, och hur kan det stärkas ytterligare?
4. Vad ser ni som RUFS 2010:s styrkor respektive svagheter, från ert perspektiv?
5. Finns det delar i RUFS 2010 som inte är aktuella?
6. Är utmaningarna i RUFS 2010 fortfarande relevanta?
7. Vilka är de viktigaste utmaningarna för Stockholmsregionen framöver?
8. Hur ser ni på den omvärldsbild som RUFS 2010 utgår från?

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden samt trafik- och renhållningsnämnden. Exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och trafikkontoret har svarat med ett gemensamt kontorsyttrande och miljöförvaltningen har svarat med ett eget kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 31 oktober 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att det underlag som Stockholms läns landsting har tagit fram för att söka beskriva planens aktualitet och användbarhet i hög grad möjliggör en samlad prövning av planen. De remissfrågor som sammanställts fångar också upp stadsledningskontorets synpunkter på ett bra sätt. Stadsledningskontoret besvarar remissfrågorna enligt följande:

Anger RUFS 2010:s vision och mål fortfarande regionens vilja?

Stadsledningskontoret anser i stort att planens vision och övergripande mål anger regionens vilja på ett tillfredsställande sätt. Stadsledningskontorets konstaterar att den regionala planeringen riktas mot en koncentrerad förtätning i centrala delar och i regionala kärnor. Stockholms stads planering innebär dock en något mer kraftig tillväxt av befolkning,

bostäder och arbetsplatser i regionens centrala delar och i ytterstadens tyngdpunkter jämfört med RUFS 2010.

Hur använder ni RUFS 2010 och på vilket sätt får planen genomslag i ert arbete?

Stadsledningskontoret anser att RUFS erbjuder en bra struktur med visioner, mål och handlingsplaner att orientera sig kring och relatera till. Som referensunderlag och rådgivning i stadens strategiska arbete är planen välanvänd. Kontoret konstaterar att stadens strategiska styrdokument, inklusive stadens övergripande styrdokument översiktsplan Promenadstaden, dock främst utgår från stadens egen vision om ett Stockholm i världsklass 2030. Kontoret vill dock framhålla att RUFS 2010s bedömning av regionens framtida utveckling väl överensstämmer med stadens bild i Vision 2030. Även bedömningen av vilka insatsområden som är särskilt viktiga för att bevara och stärka regionens konkurrenskraft överensstämmer med stadens analys. En förstärkning av regionaliseringen i Stockholm är avgörande för att regionens potential ska kunna tas till vara. Såväl den regionala utvecklingsplanen som stadens Vision 2030 möjliggör ett mer kraftfullt och samordnat regional utvecklingsarbete.

Hur bedömer ni genomförandet av RUFS 2010 fram till idag, och hur kan det stärkas ytterligare?

Stadsledningskontoret bedömer att det finns en samlad vilja i regionen att genom RUFS 2010s strategier möta de utmaningar som regionen står inför. Stockholms stad delar merparten av de planeringsmål som planen formulerar. Stockholms stad genomför och uppfyller också flera av de åtaganden som speglas i planen. Stadsledningskontoret vill särskilt lyfta fram att bostadsbyggandet i staden pågår med ökad takt. På medellång sikt (innevarande mandatperiod) bedömer staden att målet om

20 000 bostäder i antagna planer kommer att uppfyllas och i liggande budgetförslag för 2014 höjer staden målet från 100 000 till 140 000 nya bostäder år 2030.

Vidare vill kontoret framhålla att Stockholms stad tar ett särskilt ansvar för viktiga funktioner i regionen samt arbetar alltmer utifrån ett storregionalt perspektiv. Den snabba befolkningstillväxten sätter tidsplanen och Stockholms stad fungerar som nod och kärna i den växande regionen, vilket kräver en systematisk samverkan. Stadsledningskontoret anser att staden tillsammans med övriga aktörer i länet under senaste åren åstadkommit en bättre samsyn för att fatta beslut som möter regionens utmaningar, men det gemensamma arbetet behöver utvecklas vidare. Ett exempel är ett ökat regionalt samarbete kring plan- och miljöfrågor kopplat till plan- och byggprocessen. Tillämpning av industribuller utomhus i planeringen och gemensam standard för att ställa enhetliga byggkrav är exempel på områden där ett länsgemensamt förhållningssätt kan bidra till ett ökat byggande och kortare planeringsprocess. Ett annat exempel är utvecklingen av strategiska samarbeten tillsammans med regionens lärosäten och övriga aktörer i syfte att stärka Stockholm som kunskapsregion. I sammanhanget kan här nämnas initiativet "OpenLab" som är resultatet av ett samarbete mellan fyra universitet i Stockholm, Stockholm stad, Stockholms läns landsting och Länsstyrelsen där parterna gemensamt söker lösningar på utmaningar som regionen står inför.

Vad ser ni som RUFS 2010:s styrkor respektive svagheter, från ert perspektiv?

Stadsledningskontoret anser att RUFS 2010 ger en samlad bild av regionens utveckling och att strategin att vidareutveckla en tät, väl sammanhållen och kollektivtrafikanpassad region är tydlig. Planen har arbetats fram, i bred dialog, av ett stort antal aktörer i regionen och utgör en gemensam plattform för regionens utveckling. Planen har som ambition att ta ett tvärspektoriellt grepp för att integrera sociala, ekonomiska och ekologiska aspekter i den fysiska planeringen vilket är positivt.

Vidare utgör RUFS 2010 en klar och tydlig utgångspunkt för regionens arbete med planer och program specifikt med bäring det gemensamma miljö- och klimatarbetet. Enligt uppgift är även RUFS 2010 den första regionplanen som genomgått en fullständig

miljöbedömning enligt Miljöbalken.

Kontoret anser att RUFS besitter en svaghet i att inte kunna redovisa förslag till prioriteringar. Framförallt infrastrukturutbyggnaden fungerar mer som en önskelista. En tydligare regional prioritering vore önskvärd så att planens genomförbarhet blir mer realistisk. Vidare uppfattar kontoret att RUFS långa löptid är en svaghet i sig; förutsättningar, utmaningar med mera kan ändras och planen därmed bli inaktuell. Med hänsyn till detta är just denna typ av aktualitetsprövning viktig för att löpande utvärdera nuläge och eventuella förändrade förutsättningar och utmaningar. Kontoret anser slutligen att själva dokumentet är mycket omfattande och att det finns risk att textomfånget gör att planen blir svårgenomtränglig. En större tydlighet, kärnfullhet och överblick vore att föredra.

Finns det delar i RUFS 2010 som inte är aktuella?

Stadsledningskontoret konstaterar att befolkningsprognoserna successivt har höjts sedan 2010 till följd av den allt snabbare befolkningstillväxten. Detta får till följd att flera delar i RUFS måste revideras och på ett tydligare sett spegla de tillväxtutmaningar som regionen står inför. Vidare konstaterar kontoret att trafikverket under 2013 lämnat förslag till beslut om en ny nationell plan för transportsystemet 2014-2025 där flera stora infrastruktursatsningar tillkommer eller tydliggörs i Stockholmsregionen. Dessutom kommer resultatet av 2013 års Stockholmsförhandling, där flera nya tunnelbanelinjer diskuteras, få mycket stora konsekvenser för aktualiseringen av regionplanen.

Är utmaningarna i RUFS 2010 fortfarande relevanta?

Stadsledningskontoret anser att utmaningarna som speglas i RUFS 2010 i sak fortfarande är relevanta men till följd av regionens starka befolkningstillväxt bör vikten av statligt agerande accentueras mer. Det blir än mer viktigt att

betona Stockholmsregionens betydelse för landet som helhet och att låta detta få större utslag i statens investeringsplaner.

Vilka är de viktigaste utmaningarna för Stockholmsregionen framöver?

Stadsledningskontoret konstaterar att Stockholmsregionen står sig i dag mycket väl i internationella jämförelser. Den generella utmaningen är att hantera den förväntade kraftiga befolkningsökningen och även i framtiden klara den allt hårdare internationella konkurrensen om arbetskraft och investeringar.

Stadsledningskontoret bedömer att det finns ett antal utvecklingsområden som alla innebär stora utmaningar för regionen:

Internationell tillgänglighet

Stockholmsregionens internationella tillgänglighet har en mycket stor betydelse för attraktionskraften och är en väsentlig förutsättning för ekonomisk tillväxt i den globalt orienterade regionen. Stockholmsregionens placering i norra Europa samt begränsade tillgänglighet via väg och tåg innebär att luftfarten blir än mer viktig. Det är därför angeläget att Stockholmsregionen, i ett brett samarbete tillsammans med centrala aktörer, säkerställer att regionens långsiktiga målsättningar stärks av internationella flygförbindelser genom en hög turtäthet och flera direktlinjer.

Bostadsförsörjning

Stockholmsregionen utgör landets ekonomiska motor samt är en förutsättning för landets konkurrenskraft. Regionens vilja och förmåga att fortsatt främja en fortsatt befolkningsökning och växtkraft inom näringslivet måste mötas av fungerande bostadsmarknad. Den höga befolkningstillväxten kommer att kräva en kraftigt ökad bostadsproduktion och den måste samtidigt ske med ansvar och respekt för Stockholmsregionens unika och attraktiva värden. Vidare krävs en god och varierad tillgång på bostäder som fungerar för alla grupper i samhället. Att identifiera bra lösningar för att överbrygga olika hinder bostadsbyggandet kommer också bli allt viktigare. Stadsledningskontoret konstaterar att det krävs aktiva åtgärder på såväl kommunal, regional

som statlig nivå för att få till stånd ett bostadsbyggande i hela regionen som ligger på en hög nivå.

Infrastruktur

Om befolkningstillväxten ska kunna mötas, klimatförändringar kunna motverkas och den globala konkurrensen kunna klaras behövs det betydande infrastruktursatsningar. Det krävs ett tydligt infrastrukturperspektiv i planeringen av var de nya bostäderna ska byggas. Spår, vägar och cykelbanor måste byggas ut för att möta den hållbara regionens utmaningar. Här har också staten en viktig roll att spela inte minst när det gäller finansieringen av de stora investeringar som kommer krävas. Stadsledningskontoret vill understryka att det framförallt är det den spårbundna kollektivtrafiken som är nyckeln för en kraftigt växande region.

Hållbarhet

För att Stockholmsregionen ska vara en region att räkna med även i framtiden krävs att vi klarar av att kombinera en hög ekonomisk tillväxt med en socialt och miljömässigt hållbar utveckling.

Innovationskraft

Forskning, innovationer och entreprenörskap är avgörande för Stockholmsregionens konkurrenskraft och framtidsvillkor. Regionens ställning är i dag stark, men ytterligare kraftanstängningar krävs för att företag ska välja att etablera sig här och framförallt handlar det om att öka innovationskraften i de små- och medelstora företagen. Särskilt viktigt är att stimulera innovativa miljöer för strategisk utveckling och kommersialisering av miljöteknik.

Arbetsmarknad och kompetensförsörjning

I konkurrensen med andra ledande regioner i världen måste Stockholmsregionen kunna erbjuda kompetens av hög klass. Framförallt inom de högre utbildningarna måste regionen säkerställa platser som motsvarar befolkningstillväxten. Här behövs i större utsträckning en samverkan mellan offentliga aktörer, akademi näringsliv och det civila samhället. En annan utmaning handlar också om att skapa nya arbetstillfällen, det vill säga öka företagandet och entreprenörskapet.

Hur ser ni på den omvärldsbild som RUFS 2010 utgår från?

Stadsledningskontoret delar i allt väsentligt den omvärldsbild som RUFS utgår från. Stadsledningskontoret vill understryka att prioriteringar, investeringar och en koordinerad utveckling under ett starkt regionalt ledarskap är en grundförutsättning för Stockholmsregionens fortsatta framgång på de globala rankinglistorna. Lika avgörande är det holistiska perspektivet på samhällsutveckling med en konstruktiv samverkan mellan staden, regionen, näringsliv, akademi och ideell sektor.

Med hänvisning till det ovan anförda föreslår stadsledningskontoret att kommunstyrelsen beslutar att anse remissen besvarad med vad som sägs i kontorets tjänsteutlåtande.

Exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och trafikkontoret

Exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och trafikkontorets

gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 1 november 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Nedan följer kontorens synpunkter utifrån de åtta frågeställningar som Stockholms läns landsting vill få besvarade.

- Anger RUFS 2010:s vision och mål fortfarande regionens samlade vilja? Kontoren ställer sig till stora delar bakom RUFS 2010:s vision och mål. Dock anser kontoren att det är viktigt att i vision och mål betona vikten av att stärka den kommunala samverkan, såväl kommuner emellan som regioner emellan, för att klara av de utmaningar regionen står inför.

Den faktiska befolkningstillväxten sedan RUFS antogs visar på att prognoserna fram till

2030 kommer att överskrida Scenario Hög. Det är därför viktigt att ytterligare öka takten i bostads-byggandet för att möta befolkningstillväxten i regionen. Det handlar också om att i större utsträckning involvera näringsliv, universitet och högskolor, för att stimulera till innovativa lösningar på de samhällsutmaningar vi står inför.

En satsning på ökad arkitektonisk kvalitet bidrar till att göra regionen än mer attraktivt som internationell tillväxtpunkt. Det är också viktigt att minimera byggandets negativa miljö-konsekvenser, att sätta hållbart tänkande i fokus och att hantera den kunskap om de klimatutmaningar vi ställs inför. Högt ställda miljömål i nya stadsutvecklingsområden är en förutsättning för att möta framtida klimatförändringar.

- Hur använder ni RUFS 2010 och på vilket sätt får planen genomslag i ert arbete?

RUFS 2010 används huvudsakligen som ett kunskapsunderlag, i frågor som rör näringsliv, miljö, energi- och klimat.

RUFS 2010 har även använts i framtagandet av Stockholms stads ”Framkomlighetsstrategi”, den nya energiplanen för Stockholm och de tematiska tilläggen till Stockholms stads översiktsplan ”Den gröna Promenadstaden”.

I det dagliga arbetet används RUFS 2010 i relativt begränsad omfattning.

- Hur bedömer ni genomförandet av RUFS 2010 fram till idag, och hur kan det stärkas ytterligare?

Genom de olika utvecklings- och handlingsprogrammen som tagits fram av Länsstyrelsen och SLL Tillväxt, miljö och regionplanering (TMR) har genomförandet av RUFS 2010 stärkts. I programarbetet har Länsstyrelsen lyckats samla regionens aktörer kring ett antal viktiga planerings- och utvecklingsfrågor.

Enligt kontoren försvagas genomförandet av RUFS 2010 på grund av att befolkningstillväxten underskattats. Även den centrala regionkärnans dragningskraft i förhållande till de regionala kärnorna har underskattats.

Enligt kontorens uppfattning är det faktiska behovet av infrastruktur i den centrala regionkärnan högre än vad som angivits i RUFS 2010. Eftersom antagandena i den regionala utvecklingsplanen många gånger utgår från att nya resmönster skapas bygger kalkylerna på stor osäkerhet enligt kontorens uppfattning.

- Vad ser ni som RUFS 2010:s styrkor respektive svagheter, från ert perspektiv?

På en övergripande nivå är RUFS 2010 väl förankrad i regionen mycket tack vare en betydande dialog- och förankringsprocess. Den regionala utvecklingsplanen är också väl samordnad med Stockholms stads översiktsplan från 2010, ”Promenadstaden”.

I RUFS 2010 uppmanas till samverkan över sektors- och kommungränser, vilket kontoren anser vara en av styrkorna med den regionala utvecklingsplanen. Arbetet med planen kan ses som en samlande kraft för att kanalisera regionala utvecklings-frågor.

RUFS 2010 fyller en viktig funktion i att synliggöra regionala intressen och prioriteringar. Det regionala perspektivet skulle emellertid behöva tydliggöras inom vissa områden, till exempel inom transportområdet och i angelägna infrastrukturprojekt, där behovet av regional prioritering och samordning är särskilt viktigt.

Konceptet med de utpekade regionala stadskärnorna är inte helt tydligt. Vissa regionala stadskärnor växer starkt, andra inte.

I Stockholms stads översiktsplan redovisas ett antal tyngdpunkter utanför den centrala staden som har mer eller mindre påtaglig utvecklingspotential. Områdena har skilda utgångslägen och förutsättningar i övrigt, men gemensamt är att samtliga utgör viktiga knutpunkter i kollektivtrafiken och i huvudsak god eller mycket god tillgång till service. Satsningen på tyngdpunkter bygger på att dessa stadsdelar ska utredas för en mer omfattande förtätning och stadsutveckling. De övergripande målen är att skapa mångsidiga och täta

stadsmiljöer med en stor blandning av boende, parker, verksamheter och service etc.

De övergripande målen med satsningen på tyngdpunkter stämmer väl överens med innebörden av den regionala utvecklingsplanen, att fortsätta utveckla regionala stadskärnor i Stockholmsregionen, med flerkärnighet och förtätning i kollektivtrafikhärlägen.

Den regionala utvecklingsplanen redovisar utveckling av åtta yttre regionala stadskärnor utöver den centrala regionkärnan. Kista-Sollentuna-Häggvik och Kungens Kurva-Skärholmen har pekats ut som regionala stadskärnor. Den centrala regionkärnan inkluderar förutom Stockholms innerstad de inre delarna av Söderort och Västerort.

Satsningen på tyngdpunkter kan därför ses som ett komplement till de regionala stadskärnor som pekats ut i den regionala utvecklingsplanen. Samverkan mellan Stockholms läns landsting och Stockholms stad avseende arbetet med de nio tyngdpunkterna i översiktsplanen är viktig.

Den regionala utvecklingsplanen bör främst ses som ett kunskapsunderlag och som inspirationskälla till lokala och regionala aktörer som arbetar med utvecklingsfrågor.

- Finns det delar i RUFs 2010 som inte är aktuella?

Den regionala utvecklingsplanen kan behöva uppdateras utifrån de senaste årens utveckling och de faktorer, som påverkat regionen och landet som helhet.

För Stockholms stad är bostadsförsörjningen av högsta prioritet.

Utifrån målet om 140 000 nya bostäder fram till 2030 i Stockholms stad, enligt majoritetens förslag till budget 2014 och inriktning för 2015–2016, överträffas antagandet i RUFs 2010 med råge. Detta måste beaktas i den fortsatta regionplaneringen. Nya modellberäkningar för bostadsbyggande behövs och nya metoder för att förtydliga valmöjligheterna i trafikutvecklingen bör utvecklas.

- Är utmaningarna i RUFs 2010 fortfarande relevanta?

De långsiktiga utmaningar för Stockholmsregionen som tas upp i RUFs 2010 är på många sätt fortfarande relevanta. Kontoren anser dock att större vikt bör läggas vid behovet av nya bostäder och regionens gemensamma ansvar att säkerställa att behovet av nya bostäder kommer till stånd.

En fortsatt befolkningstillväxt i Stockholmsregionen kommer också att ställa krav på en högre markexploatering för att möjliggöra fler bostäder och för att värna regionens grönområden. Att få fram bostäder som unga har råd att efterfråga är en stor utmaning inte minst för byggindustrin. Flera innovativa lösningar krävs.

Under utmaning 4 *"Att minska klimatpåverkan och samtidigt utveckla en tillgänglighet som möjliggör ekonomisk tillväxt"* framstår det som om skärpta miljökrav endast har begränsade effekter. Kontoren anser att skärpta miljökrav, i synnerhet i bostadsproduktionen, snarare bör ses som en möjlighet i att utveckla, kommersialisera och tillämpa ny energi- och miljöteknik. Utmaningen ligger snarare i hur regionen på bästa sätt kan dra nytta av skärpta miljökrav för att stå bättre rustad i den internationella konkurrensen.

- Vilka är de viktigaste utmaningarna för Stockholmsregionen framöver?

Att möta behovet av nya bostäder för att möjliggöra en fortsatt befolkningstillväxt är en av de viktigaste utmaningarna Stockholmsregionen står inför under överskådlig tid.

En annan utmaning är att säkerställa att befolkningstillväxten inte sker på bekostnad av viktiga miljöintressen. Det är också viktigt att värna om Stockholms och regionens befintliga kvaliteter.

Att infria löftet om en hållbar utveckling handlar också om att genomföra de infrastruktursatsningarna som prioriteras i Stockholmsöverenskommelsen. Kontoren vill understryka att i en region med 2,5 miljoner invånare måste de kapacitetsbrister som finns i transportinfrastruktursystemet åtgärdas.

Klimatutmaningen omnämns i den regionala utvecklingsplanen men är ganska

återhållsamt formulerat. Enligt kontoren bör skrivningarna kring klimatutmaningen lyftas ännu mer.

- Hur ser ni på den omvärldsbild som RUFS 2010 utgår från?

Det finns ett antal viktiga omvärldsfaktorer som kan komma att påverka regionen starkt framöver och som kontoren anser bör beaktas i det fortsatta arbetet med den regionala utvecklings-planen. Dess kan sammanfattas i ett antal punkter:

- Globalisering
- Digitalisering
- Urbanisering
- Klimatförändringen

Miljöförvaltningen

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 28 november 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter sammanställs utifrån de frågeställningar som ställs i remisshandlingen.

Anger RUFS 2010:s vision och mål fortfarande regionens samlade vilja?

Av de mål som planen satt upp för att nå visionen om Europas mest attraktiva storstadsregion anser förvaltningen att hållbarhetsaspekten och anpassningen till förändrat klimat bör uttryckas tydligare.

De största förändringarna som påverkar planen är att befolkningstillväxten ökar i en högre takt än vad som förutsågs i RUFS 2010 och att IPCC rapport om klimatförändringar med större säkerhet än tidigare pekar på människans direkta påverkan på klimatet.

Med den växande befolkningen i regionen ökar behovet av en resurseffektiv region. Hårdare tryck i exploateringen kräver tydliga mål och styrning för en hållbar utveckling. Bostäderna bör byggas i kollektivtrafiknära lägen för att dra nytta av befintlig infrastruktur samtidigt som viktiga grönområden och grönstruktur bevaras för att staden ska kunna ta tillvara på de ekosystemtjänster som de bidrar med. Kollektivtrafiken och cykelinfrastrukturen behöver byggas ut i en snabb takt för att minska bilberoendet och klara omställningen mot ett fossilbränsleoberoende samhälle. I "Klimat- och energistrategi för Stockholms län (2013)" framhålls särskilt att kollektivtrafikens konkurrenskraft behöver förbättras. Målet kan förtydligas så att det framgår att hela regionen och särskilt i stadsutvecklingsområden behöver ha en kollektivtrafik som är så bra att den kan konkurrera med personbilstrafik. Stockholms stad har i "Färdplan för ett fossilbränslefritt Stockholm 2050" kommit fram till att kollektivtrafikandelen behöver öka från 50 % till 75 % och samtidigt hantera befolkningsökningen till 2050, det innebär en fördubbling av kollektivtrafiken jämfört med idag.

Hur använder ni RUFS 2010 och på vilket sätt får planen genomslag i ert arbete?

RUFS 2010 används framför allt i det övergripande arbetet som framtagande av strategiska dokument. Det har t.ex. varit ett av underlagen i Stockholms stads arbete med en färdplan för ett fossilbränslefritt Stockholm 2050.

I det dagliga arbetet används den sporadiskt för att hämta information.

Hur bedömer ni genomförandet av RUFS 2010 fram till idag, och hur kan det stärkas ytterligare?

Genomförandet av planen bygger på att de aktörer som är berörda av planen drar åt samma håll och följer de strategier och åtaganden som tagits fram i arbetet med RUFS 2010.

Befolkningstillväxten ökar i en snabbare takt vilket gör att åtagandet om anpassning av byggandet till den långsiktiga efterfrågan inte kommer att uppnås.

Handlingsprogrammen för mångfald, energi och klimat, regionala stadskärnor och för kunskapsregionen som tagits fram kompletterar RUFS på ett bra sätt eftersom de belyser de

områden där det är särskilt angeläget att snabbt komma igång och där det saknas en given koppling till befintliga program och aktörer på operativ nivå.

Sedan planen togs har vikten av de ekologiska och ekonomiska värden som vi får av naturen blivit mer uppmärksammas. Ekosystemtjänster är ett begrepp som visserligen finns med i RUF 2010 men som kan få en större plats i regionplaneringen.

Den kontinuerliga uppföljningen av RUF 2010 är enligt förvaltningen en förutsättning för att det regionala utvecklingsarbetet ska kunna effektiviseras.

Vad ser ni som RUF 2010:s styrkor respektive svagheter, från ert perspektiv?

Styrkorna med den regionala utvecklingsplanen är att de gemensamma strategierna och målen som har tagits fram kan styra kommuner och andra aktörer att arbeta åt samma håll i ett antal komplexa frågor och utvecklingsområden.

För att klara de stora utmaningar som regionen står inför gällande klimat, energi, transport, infrastruktur, bostäder, arbetsplatser, utbyggnad av kollektivtrafik, vatten-, och grönsaker är samordning och regionalt arbete en förutsättning.

Utvecklingen i regionen är i många frågor beroende av att alla aktörer i regionen arbetar åt samma håll.

Finns det delar i RUF 2010 som inte är aktuella?

De mål och strategier som har tagits fram i RUF 2010 bedöms fortfarande vara aktuella, men det finns delar som behöver uppdateras utifrån de förändringar som skett i utvecklingen sedan planen antogs.

Är utmaningarna i RUF 2010 fortfarande relevanta?

Sex utmaningar presenteras i remissunderlaget:

Utmaningen att öka befolkningstillväxten och samtidigt förbättra regionens miljö och invånarnas hälsa är fortsatt aktuell och relevant.

Att vara en liten storstadsregion och samtidigt internationellt ledande är en svår utmaning och det betyder att regionen behöver hitta en nisch där man utmärker sig, t.ex. miljöteknik. Genom att visa att det går att ställa om till energieffektivt hållbart samhälle samtidigt som tillväxten ökar kan regionen bli världsledande.

För en hållbar utveckling krävs både ekonomisk-, ekologisk- och social utveckling därför behöver regionen arbeta för en ökad trygghet i en värld som upplevs som mer osäker. Regionens måste kunna ta om hand alla medborgare och satsningar i socialt utsatta områden krävs. Investeringar i dessa områden är lätt att räkna hem ur ett samhällsekonomiskt perspektiv, utmaningen är att få aktörer att göra investeringar där samhällsnyttan är större än vad aktören kan tjäna på investeringen.

Att minska klimatpåverkan och samtidigt utveckla en tillgänglighet som möjliggör ekonomisk tillväxt är den fjärde utmaningen. För att klara stadens mål om ett fossilbränslefritt Stockholm år 2050 behöver fossila bränslen bytas mot andra energikällor och energieffektiviseringar och behöver inte vara någon motsättning för att möjliggöra ekonomisk tillväxt. Förvaltningen anser snarare att en hållbar utveckling och omställning till ett energieffektivare samhälle är en förutsättning för att skapa tillväxt i regionen.

Att åtgärda kapacitetsbrist samtidigt som behoven fortsätter växa är synnerligen relevanta. Det gäller såväl bostadsbrist som utbyggnad av kollektivtrafik.

Att öppna regionen och minska utanförskap är en annan utmaning som urbaniseringen för med sig och där regionen behöver lägga ner stora resurser.

Vilka är de viktigaste utmaningarna i Stockholmsregionen framöver?

För att regionen ska växa på ett hållbart sätt behöver klimat och energifrågorna tas omhand tydligare. Det behöver även tas höjd för de förändringar i klimatet som väntas på sikt.

Regionen bör satsa på att bli ledande i miljöfrågor som en del i strävan att bli Europas attraktivaste regioner.

Med en så pass snabbt växande region är det oerhört viktigt att förtäta och bygga regionen på ett hållbart sätt. För att Stockholm ska bevara en biologisk mångfald, gröna kilar och spridningsmöjligheter är det viktigt att bostadsbyggandet utförs enligt den strategi som tagits fram i planen. Bostadsbyggandet kommer att intensifieras och bara inom Stockholms stad ska 140 000 bostäder byggas ut till 2030. Det kräver att utbyggnaden av infrastruktur,

arbetsplatser, sjukvård, skolor och förskolor följer med i den utvecklingen. Barnfamiljer tenderar att bo kvar i staden i en högre utsträckning än tidigare vilket gör att bristen på värdefull friyta begränsas när barngrupperna blir fler och större.

Den ökade befolkningen genererar även mer transporter vilket behöver ske på ett hållbart sätt. Att stävja fossilbränsleanvändningen är sammantaget den absolut viktigaste utmaningen som behöver tas omhand i planeringen på regional likväl som lokal nivå, d.v.s. en planering och omfattande satsning på kollektivtrafik, cykel och styrning av transporter och samtransporter behövs.

Hur ser ni på den omvärldsbild som RUFS 2010 utgår från?

Utöver de frågor som identifierats i remissen anser förvaltningen att effekterna av att de havererade klimatförhandlingarna och bristen av internationell beslutsamhet i klimatfrågan är en faktor som behöver studeras vidare för Stockholmsregionen.